

VỀ DỰ THẢO LUẬT CHỐNG CÁC HOẠT ĐỘNG GIÁO PHÁI CỤC ĐOAN CỦA CỘNG HÒA PHÁP

TRẦN CÔNG*

Quốc hội Pháp đang chuẩn bị thảo luận thông qua một dự luật nhằm ngăn chặn hoạt động và phát triển của các giáo phái. Tuy nhiên, bản thân nội dung dự luật này lại đang gây ra cuộc tranh cãi gay gắt giữa các cơ quan quyền lực với các tổ chức tôn giáo và các nhóm hoạt động vì quyền con người. Vấn đề không còn bó gọn trong phạm vi nước Pháp. Một số tổ chức quốc tế đã tham gia cuộc tranh luận. Trong khi người ta lo lắng về tình hình phát triển của các giáo phái cực đoan thì các cơ quan chức năng lại khó có thể vận dụng luật pháp để ngăn chặn mối đe dọa này. Nhưng trước các quy định của dự luật mới này, ngay cả Giáo hội Công giáo Pháp, một tổ chức đang bị trào lưu giáo phái xâm hại, cũng tỏ ra lo lắng bởi một số hội đoàn của Giáo hội sẽ bị luật mới điều chỉnh, bị giải tán và một số hoạt động truyền giáo có thể bị phạt tiền.

Có thể nói rằng, Cộng hòa Pháp là một quốc gia sớm hoàn chỉnh bộ luật về chế độ các tôn giáo và các hiệp hội tôn giáo kể từ sau Cách mạng Pháp 1789. Những đạo luật ra đời sớm là: Luật ngày 2 tháng Giêng 1817 về các của hiến tặng hay di tặng cho các cơ sở giáo hội; Luật ngày 24 tháng Năm 1823 về các dòng nữ tu; Luật ngày 1 tháng Bảy 1901 về các khế ước hiệp hội và Luật ngày 9 tháng Mười Hai 1905 liên quan đến việc tách các giáo hội khỏi nhà nước. Cùng với sự phát triển xã hội qua thời gian, luật sửa đổi được ban hành vào các năm 1907, 1908, 1913, 1942, 1973 và các sắc lệnh những năm gần đây quy định hoạt động tôn giáo chung của Pháp. Tuy

vậy, hoạt động tôn giáo hay mang tính tôn giáo ngày càng phát triển theo các chiều hướng khác nhau và có lúc vượt khỏi các quy định của luật pháp. Đó là hoạt động mê tín, các hoạt động tôn giáo cực đoan mà hiện nay mọi người hiểu và gọi theo khái niệm mới là *giáo phái*. Các hoạt động này diễn ra dưới nhiều hình thức dẫn đến các vi phạm pháp luật và làm rối loạn trật tự xã hội và đạo đức. Ở Pháp hiện có nhiều giáo phái loại này đang hoạt động. Nhưng điển hình phải kể đến giáo phái Đền Mặt Trời (Solar Temple) đã gây ra các vụ tự sát tập thể làm 97 người chết từ năm 1994 đến năm 1997 trên địa bàn từ Pháp, Thụy Sĩ đến Canada. Núp dưới các danh nghĩa hoạt động hiệp hội, hướng dẫn tinh thần, các tổ chức giáo phái đã không bị luật pháp ngăn cấm và kết quả là nhiều người dân trong đó có cả phụ nữ và trẻ em đã bị mua chuộc, mê hoặc, bị lôi kéo vào các hoạt động cuồng tín gây ra những cái chết vô cùng thương tâm. Các Giáo hội Công giáo, Tin Lành, Hồi giáo, Do Thái giáo ở Pháp đã nhiều lần cảnh báo, lên án những hoạt động giáo phái cực đoan vì không phải ai khác mà chính là các tín đồ của trở thành nạn nhân của hoạt động giáo phái. Những người này bị lôi kéo trở thành thành viên của giáo phái gây nên sự lo ngại cho xã hội và gia đình.

Chính từ sự lo ngại trào lưu giáo phái phát triển khó kiểm soát được và để tăng cường luật pháp quản lý các hoạt động lôi kéo tinh thần dẫn tới hậu quả to lớn về thể

*. Nhà nghiên cứu, UBND Công giáo Việt Nam.

chất con người và trật tự xã hội mà một dự luật mới được đưa ra trình Quốc hội Pháp. Dự luật này quy định dạng tội danh mới - tội “*lôi kéo tinh thần*” (Mental Manipulation). Đây là loại tội quy cho các hành vi lôi kéo, thuyết phục về mặt tâm lí, khai thác sự lệ thuộc tâm lí hay thể chất làm tổn thương tới đời sống vật chất và tinh thần của con người. Loại tội này được quy định khung hình phạt tối đa 3 năm tù đối với hành vi được coi là nghiêm trọng, tái đi tái lại nhiều lần hoặc sử dụng kĩ thuật, phương tiện nhằm làm thay đổi suy nghĩ của người khác, đưa người đó tới chỗ hành động nguy hiểm.

Đạo luật mới này cũng nhằm đạt tới mục đích là trao quyền cho cơ quan hành pháp được phép giải tán các tổ chức, hiệp hội bị coi là phạm luật và có khả năng gây nguy hiểm cho cuộc sống con người, kể cả tội sử dụng các loại thuốc chữa bệnh bị cấm cũng như việc quảng cáo hàng hoá hay dịch vụ một cách lừa dối.

Nội dung dự luật tóm tắt ở trên cho thấy những vấn đề mà chính quyền Pháp quan tâm hiện nay là các hoạt động lợi dụng hoạt động tôn giáo để lôi kéo tinh thần đã gia tăng đến mức đáng lo ngại. Các quy định của dự luật nhằm hạn chế những hoạt động của giáo phái cực đoan, bảo vệ đời sống con người. Đây là điều được các đảng phái, các tổ chức xã hội quan tâm, đồng tình. Tuy vậy, nhiều người vẫn tỏ ý lo ngại về tội danh được quy định một cách chung chung - tội “*lôi kéo tinh thần*”. Điều này đụng tới Giáo hội Kitô vì hoạt động chính của Giáo hội này là truyền giáo, giảng giải, thuyết phục người khác theo đạo Kitô và tuyên truyền giáo thuyết của họ. Nếu bị quy tội *lôi kéo tinh thần*, trong một số trường hợp, có thể hoạt động này bị cấm hoặc bị phạt hành chính. Mặt khác, một số hội đoàn Công giáo được lập nên để phục vụ các nghi lễ, tu đức hay linh hướng cũng có thể sẽ bị giải tán theo quy định của pháp

luật. Một tổ chức Hội Thánh Khoa học Thiên Chúa giáo của đạo Tin Lành có thể là đối tượng bị giải tán đầu tiên vì tổ chức tôn giáo này thường sử dụng các phương tiện kĩ thuật để dự báo những điều về tôn giáo gây hoang mang dư luận. Tuy một số quy định cụ thể của dự luật được các thành viên Đảng Xã hội Pháp ủng hộ, nhưng lại bị một số tổ chức khác coi là có đụng chạm tới Tuyên ngôn về quyền con người đã được Hiến pháp của Cộng hoà Pháp tuyên bố thừa nhận, trong đó có quyền tự do ngôn luận. Bởi vì dự luật mới nghiêm cấm việc tuyên truyền *lôi kéo tinh thần*. Đối với người dân Pháp, phản ứng trước nạn giáo phái đã được thể hiện rõ ràng. Một cuộc thăm dò dư luận gần đây cho thấy dự luật mới của Pháp nhằm hạn chế hoạt động của các giáo phái có thể đứng vững được vì có tới 73% số người Pháp được hỏi cho rằng các giáo phái cực đoan là mối nguy hiểm đối với nền Cộng hoà và 86% số người Pháp được hỏi tán thành việc Chính phủ hành động kiên quyết cấm các giáo phái này hoạt động. Những giáo phái được dư luận Pháp quan tâm và xếp vào loại đặc biệt nguy hiểm là Hội thánh Khoa học Thiên Chúa giáo và giáo phái Đền Mặt trời.

Dư luận Pháp thì như vậy, nhưng dự luật mới này lại đang vấp phải sự chỉ trích của một số nhóm tôn giáo ở Mỹ. Trên tờ *International Herald Tribune* hồi giữa tháng 6 - 2000 đã dành trọn một trang quảng cáo để nêu tên dự luật mới của Pháp với lời kêu gọi chính phủ của Thủ tướng Lionel Jospin nên rút lại dự luật, nếu để sẽ bị coi là vi phạm quyền con người. Một vài nhóm tôn giáo coi dự luật mới là quá hà khắc. Hội thánh Khoa học Thiên Chúa giáo đi đầu trong việc phản đối dự luật này. Ngay cả Tổ chức quốc tế về quyền con người có trụ sở tại Helsinki, Phần Lan cũng lo ngại dự luật của Pháp có thể ảnh hưởng tới việc đảm bảo quyền tự do lập và hoạt động của các hiệp hội ở nước này.

Giáo hội Công giáo Pháp lo lắng rằng, nếu dự luật được thông qua sẽ ảnh hưởng tới việc sắp xếp tổ chức giáo hội và các cộng đoàn Công giáo cơ sở của Giáo hội đã được khởi xướng thực hiện từ năm 1992 và đang từng bước tiến hành. Chủ trương này xuất phát từ việc Giáo hội Pháp ngày càng thiếu linh mục, phải tăng cường vai trò của Hội đồng mục vụ giáo xứ, tăng cường nấc trung gian để phục vụ nhiệm vụ tái truyền giáo. Theo cơ cấu tổ chức mới, các giáo xứ trước đây tại Pháp được coi là giáo điểm. Các giáo xứ mới sẽ bao gồm nhiều giáo xứ cũ trong khi không loại trừ tổ chức giáo hạt để hỗ trợ các hoạt động của giáo hội cơ sở cũng như giáo hội địa phương. Hiện nay Giáo hội Pháp có 34.595 giáo xứ ứng với hơn 36.000 làng xã, nhưng chỉ có 20.000 linh mục. Đối với một giáo hội như Giáo hội Pháp thì đây là việc chưa từng có và vấn đề linh mục sẽ còn khó khăn hơn bởi hàng năm số linh mục mới chịu chức không đạt tới con số 100, trong khi các linh mục cũ tuổi đã cao và mỗi năm lại có thêm các giáo xứ không có linh mục coi sóc. Trong trường hợp này, vai trò các hội đoàn Công giáo trong việc linh hướng là rất quan trọng. Song, dự luật mới lại hạn chế việc lập mới và hoạt động của các hội đoàn. Điều này sẽ làm cho khó khăn thiếu linh mục càng trầm trọng hơn.

Hiện nay, việc có được một đạo luật mới để ngăn chặn lạm dụng tôn giáo, tổ chức và hoạt động giáo phái bất hợp pháp ở Cộng hoà Pháp là điều rất quan trọng. Vấn đề này sẽ được Quốc hội Pháp trao đổi và quyết định. Từ những phản ứng thuận và không thuận khi dự luật mới của Pháp được nêu ra cho thấy tầm quan trọng đặc biệt của sự nhận thức vấn đề về tự do tôn giáo trong khuôn khổ hiến pháp và pháp luật ở bất cứ quốc gia nào. Sự nhận thức đó cũng sẽ ảnh hưởng trực tiếp tới những vấn đề lớn đang được dư luận quan tâm hiện nay như vấn đề các giáo phái cực đoan. Nếu dự luật

này của Pháp được thông qua thì đây có thể sẽ là đạo luật đầu tiên nhằm vào việc quản lý các tổ chức và hoạt động giáo phái./.

NHẬN XÉT KHÔNG ĐÚNG VỀ TÌNH HÌNH TÔN GIÁO Ở VIỆT NAM HOÀN TOÀN KHÔNG CÓ LỢI CHO VIỆC THÚC ĐẨY QUAN HỆ VIỆT NAM - HOA KỲ^(*)

Tại cuộc họp báo thường kỳ của Bộ Ngoại giao ngày 7 - 9 - 2000, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao đã thông báo một số hoạt động đối ngoại của Việt Nam trong thời gian tới. Trả lời câu hỏi của một số phóng viên nước ngoài về phản ứng của Việt Nam đối với việc Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ, trong một báo cáo ngày 5 - 9 vừa qua về tự do tôn giáo, đã cảnh báo về vấn đề đàn áp tôn giáo tại một số nước ở Trung Đông và Châu Á trong đó có Việt Nam, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao khẳng định:

"Trước hết cần phải rõ ràng, việc Hoa Kỳ tự cho mình có quyền phán xét về tình hình tôn giáo của các nước khác là trái với những nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế, can thiệp vào công việc nội bộ của nước khác.

Những nhận xét không đúng, thiếu khách quan về tình hình tôn giáo ở Việt Nam của báo cáo này hoàn toàn không có lợi cho việc thúc đẩy quan hệ giữa Việt Nam và Hoa Kỳ.

Như chúng tôi đã nhiều lần nói rõ, luật pháp Việt Nam quy định và Nhà nước Việt Nam bảo đảm quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo và tự do không tín ngưỡng, tôn giáo của mọi công dân. Điều này được ghi rõ trong Hiến pháp Việt Nam và được tôn trọng trên thực tế. Hoàn toàn không có chuyện Nhà nước Việt Nam đàn áp hoặc ngăn cản những hoạt động tôn giáo.

Là một nước có nhiều tôn giáo và tín ngưỡng khác nhau, Việt Nam coi tín ngưỡng tôn giáo là nhu cầu tinh thần của một bộ phận nhân dân. Công dân Việt Nam dù theo tôn giáo hoặc không theo tôn giáo đều được bình đẳng trước pháp luật. Những hoạt động tôn giáo vì lợi ích chính đáng và hợp pháp của tín đồ được bảo đảm. Những hoạt động tôn giáo vì lợi ích của Tổ quốc và nhân dân được khuyến khích".

*. Bài đăng trên **Nhân Dân** số ra ngày 8-9-2000.